

Kooperatív és Tanuló Rendszerek

4. ACL-KQML-szabványok

**Dobrowiecki Tadeusz
Horváth Gábor**

Knowledge Sharing Effort (KSE)

ARPA, ca. 1990 tudásmegosztás, tudás újrafelhasználása

tudásmegosztás – kommunikáció, közös nyelv: szintaxis + szemantika + pragmatika

KIF – Knowledge Interchange Format (szintaxis)

Ontolingua – megosztható ontológiák nyelve (szemantika)

KQML – magas szintű kölcsönhatás (pragmatika)

Knowledge Query and Manipulation Language

ACL (Agent Communication Language) szótár **belső** nyelv (KIF)
külső nyelv (KQML)

ACL üzenet – KQML kifejezés, argumentumai – KIF termék, vagy állítások

ACL üzenetek – „beszédaktusok után”

beszédaktus – ágens szándékszintű modellje

- reláció **ágens**

jelentéssel rendelkező ítéletállítás

attütüdök véges halmaza (hisz, állít, félt, remél, ...)

pl. < **ágens**, **fél**, **esik_az_eső(most)** >

Kommunikáció: **megmutatni** másoknak a BDI állapotunkat
egy eszköz **kísérlet** mások BDI állapotának **befolyásolására**

KQML (Knowledge Query and Manipulation Language

– tudás lekérdező és manipuláló nyelv)

Ágens alapú rendszerek interfész kérdése

üzenetszállítás módja

nyelv, mi az üzenet jelentése

stratégia/eljárás = a párbeszéd struktúrája

architektúra = rendszerek összekapcsolása

KQML több, mint egy ACL – **ajánlás kommunikációra, üzenet tartalomra,**
kontextus szinteken kívül **architekturális elemekre.**

A kommunikáció szintjei

Adatcsere szint (kommunikáció mechanizmusa):

állomások között közlekedő üzenet csomagok legkülső rétege,

a kommunikáció legalsó protokoll szintje:

üzenet feladója, címzettje, azonosítója, ...

egyéb kommunikációs paraméterek

Üzenet szint (kommunikáció logikája):

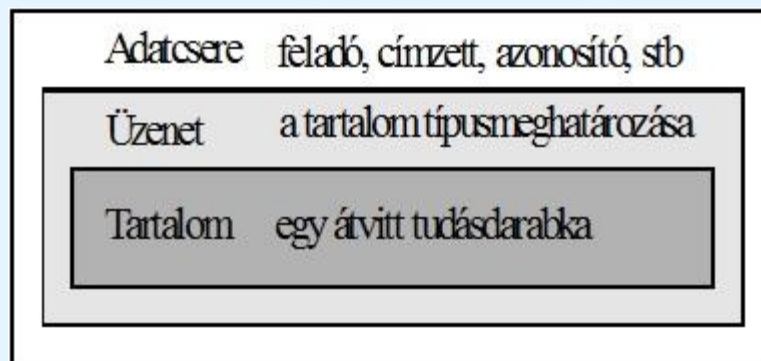
üzenettartalom azonosítása,

típus-meghatározása

Tartalom szint (kommunikáció tartalma):

Az átadott információ közvetítése.

Bármit tartalmazhat, amiben a kommunikáló ágensek megegyeznek.

Üzenettípusok a KQML nyelvben

(avagy milyen performativumból merítenek)

Alapvető lekérdezés - *evaluate, ask-if, ask-oke, ask-in, ask-all*

A kérdező egy kérdés kiértékelését kéri egy másik ágenstől, melyre egy választ vár

Többválaszos lekérdezés - *stream-in, stream-all*

Az ágens azt kéri, hogy a kérdésre minden esetben válaszoljon, amikor az ahhoz kapcsolódó tudása megváltozik. Ez az üzenet tehát a jövőben több választ is eredményezhet, attól függően, hogy a válaszadó milyen információkat szerez.

Válaszok - *reply, sorry*

Az egy vagy többválaszos kérdésekre érkező válasz, illetve annak jelzése, hogy a válaszadónak nincs adat a birtokában.

Általános közlés - *tell, **achieve**, cancel, untell, **unachieve***

A *tell* egy állítás, az *achieve* egy kívánság, mely állítás teljesülését a küldő szeretné elérni. Mindkettőnek létezik a visszavonása is, illetve van egy külön kulcsszó egy azonosítóval meghatározott korábbi üzenet törlésére.

Generátor típusú üzenetek - *standby, ready, next, rest, discard, generator*

Ezen üzenetek mindegyike további üzenetek küldését kezdeményezi.

Képesség definíciók - *advertise, subscribe, monitor*

Az ágensek felajánlhatják szolgáltatásaikat, illetve igényelhetik mások szolgáltatását.

Hálózattal kapcsolatosak - *register, unregister, forward, broadcast, route*

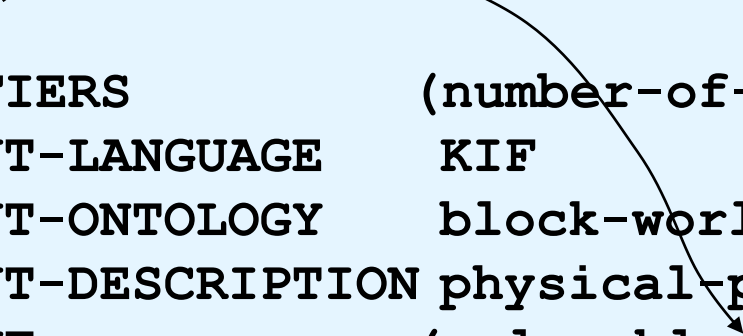
Ezen kulcsszavak írják le egyrészt új ágensek bejelentkezését, régiek kilépését a rendszerből, másrészt az ágensek közötti csomagok továbbküldését, szétküldését, illetve útjának meghatározását.

Bár a formára sincs megkötés, a KQML implementációk általában a LISP nyelvben megismert listás (lineáris) adatszerkezetet használják.

Az **üzenet szint** szerepe kétféle lehet: **adminisztratív** vagy **tartalom** jellegű.

Adminisztratív üzenet tartalma kötött, a rendszer működéséhez szükséges adatokat közvetíti. (pl. *az új ágensek bemutatkozása, ágens képességek közzététele, illetve egy ágens által igényelt adatok leírása.*)

Tartalom típusú üzenet - egy tudásdarabka átvitele, meghatározva annak ontológiáját, témáját, nyelvét és tartalmát.

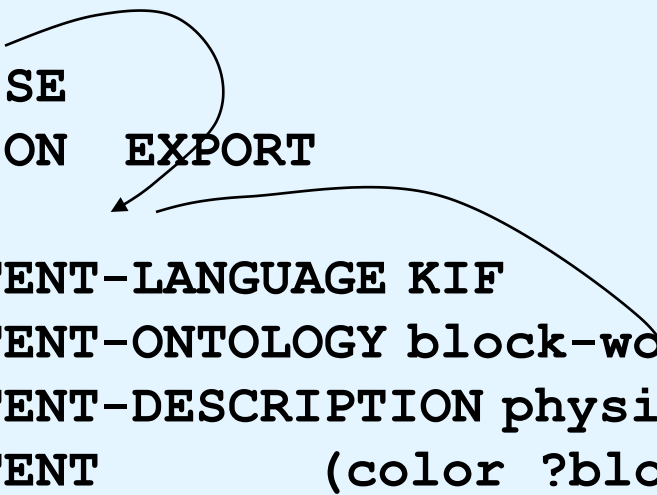


```
(QUERY
  QUALIFIERS      (number-of-answers 1)
  CONTENT-LANGUAGE KIF
  CONTENT-ONTOLOGY block-world
  CONTENT-DESCRIPTION physical-property
  CONTENT         (color block1 ?color))
```

KQML tartalom jellegű üzenet: Egy kérdés a kocka világban, KIF nyelven, egy fizikai tulajdonságra vonatkozó kérdés: a *block1* nevű kocka színe.

Egy ágens “hirdetése” - az ágens azt a képességét fogalmazza meg, hogy képes kockák színére utaló állításokat tenni (azaz ilyen kérdésekre válaszolni).

```
(ADVERTISE
 DIRECTION EXPORT
 (TELL
  CONTENT-LANGUAGE KIF
  CONTENT-ONTOLOGY block-world
  CONTENT-DESCRIPTION physical-property
  CONTENT          (color ?block ?color)))
```


KQML adminisztratív üzenet: **Ez esetben az üzenet tartalma egy újabb üzenet!**

A performatívumok egymásba ágyazhatóak, így komplex üzenetek is kialakíthatóak.

Példa: A küldi B-nak B küldi A-nak

(advertise

:language KQML :ontology K10

:content

(subscribe :language KQML :ontology K10

:content

(stream-about :language KIF :ontology motors :content motor1)))

(subscribe :reply-with s1

:language KQML :ontology K10

:content

(stream-about :language KIF

:ontology motors

:content motor1))

(tell :language KIF :ontology motors :in-reply-to s1

:content (= (val (torque motor1) (sim-time 5)) (scalar 12 kgf))

(tell :language KIF :ontology structures :in-reply-to s1

:content (fastens frame12 motor1))

(untell :language KIF :ontology motors :in-reply-to s1

:content (= (val (torque motor1) (sim-time 5)) (scalar 12 kgf))

(tell :language KIF :ontology motors :in-reply-to s1

:content (= (val (torque motor1) (sim-time 5)) (scalar 13 kgf))

.....

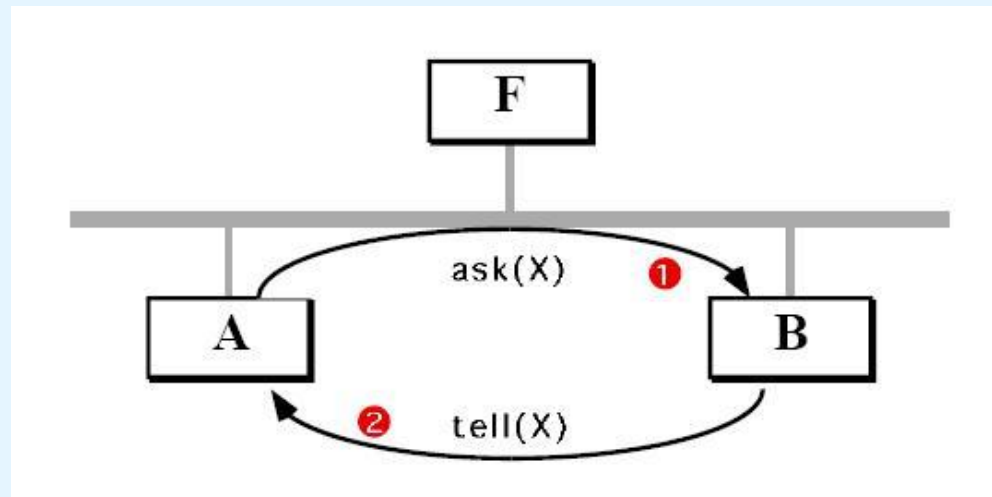
A KQML architektúra

- az adatcserét közvetlenül megvalósító **KQML útvonal választó (KQML router)** minden egyes ágens mellett, az üzenetek tartalmuktól független továbbítása, illetve adminisztrálja az ágens rendszerbe lépését, illetve távozását.
- magasabb funkciókat ellátó **kommunikációt segítő ágens (facilitator)**. minden magasabb szintű feladatot lát el

A kommunikációt segítő ágens feladatai

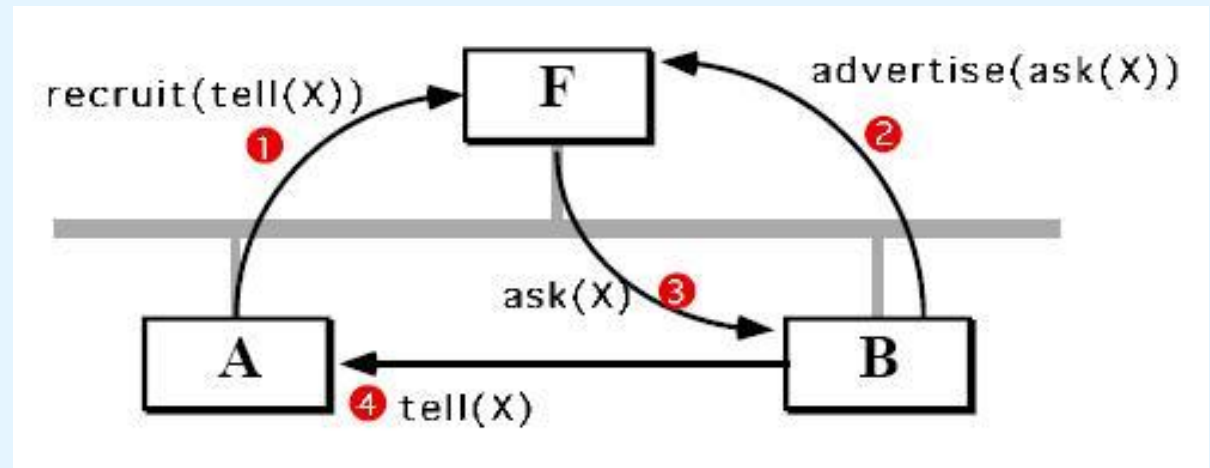
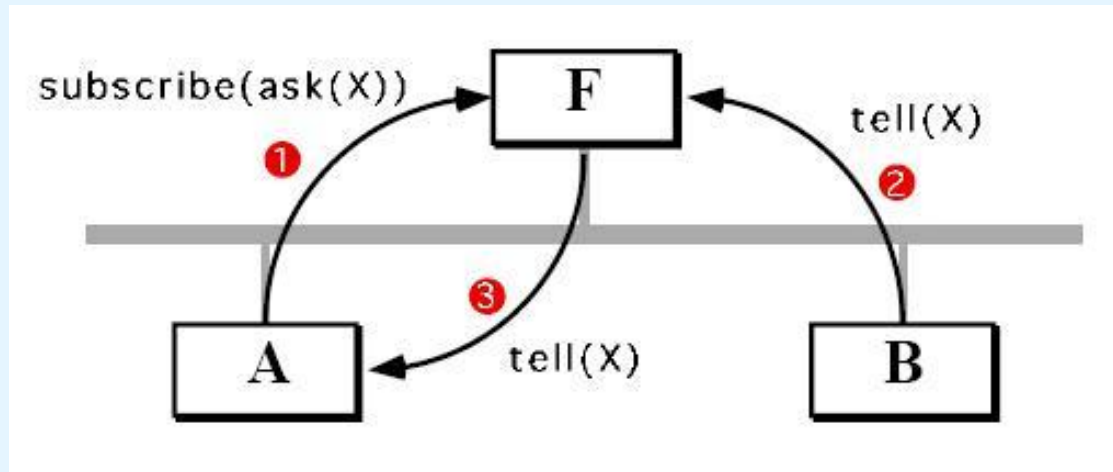
A routerek hozzá fordulnak a nem közvetíthető, pl. nem teljesen címzett csomagokkal. Az üzenetek tartalma alapján képes a pontos címzés előállítására. (*SzR*)
Nyilvántartja az ágensek neveit és címét: elvégzi a név-cím transzformációt. Ágensek közötti tartalom fordítást végez. (*ontológia szerver*)
Az ágensek hirdeteményeit tárolja, illetve felhasználja a kérdező-válaszadó párok kialakításában. (*Jade DF*)

Tipikus kommunikációs utak

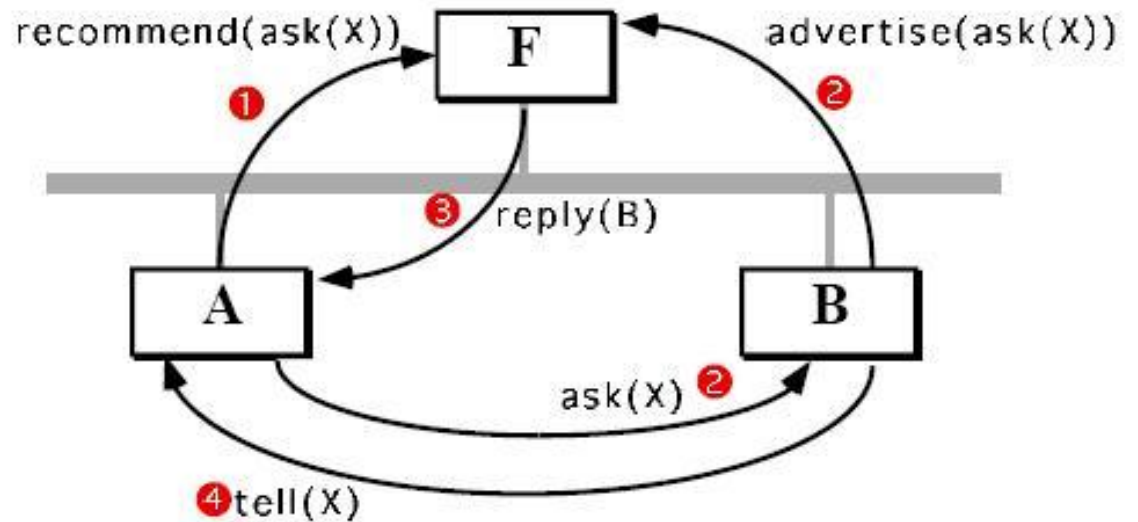
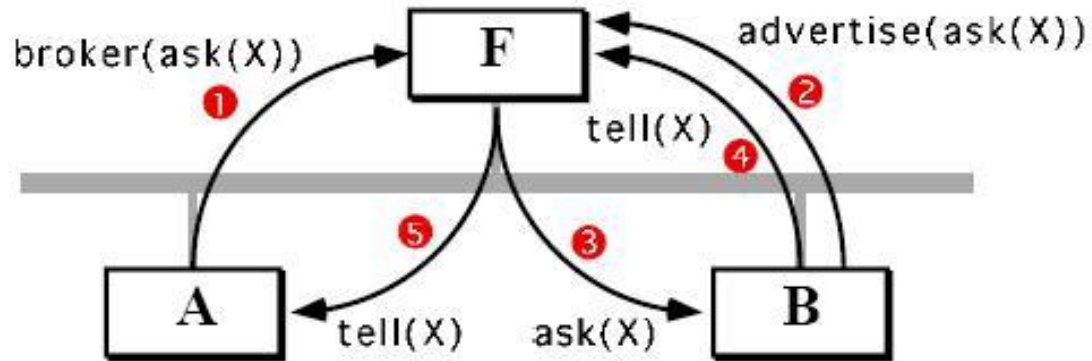

Tipikus kommunikációs utak

Tipikus kommunikációs utak

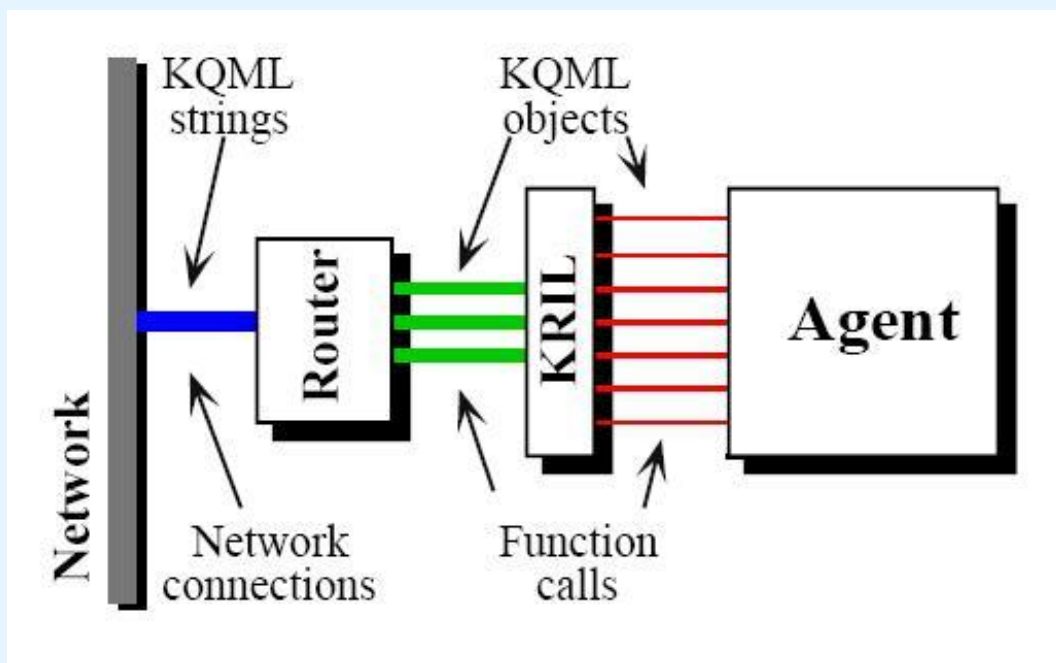

KRIL: ágensek integrálása a KQML rendszerbe

KRIL interfész (**KQML Router Interface Library**): ágens programok a KRIL API-t használva egyszerű függvényhívásokkal érik el a rendszer szolgáltatásait.

send-kqml-message(char *msg, int msglen);

declare-kqml-message-handler(void (*hndlr)(char *msg, int len));

Későbbi problémák a KQML rendszerrel

A legfontosabb kritika a **szemantika aluldefiniáltsága**, azaz, hogy a **performatívumok definíciói kétértelműek, hiányosak, rosszak.**

Kétértelműség.

A szintaxissal pontosan definiált struktúrák szemantikája nem egyértelmű, **implementációtól függhet**, hiszen az üzenettípus magyarázata csak természetes nyelven fogalmazódott meg (konzisztens tervezés távoli platformokon nehéz).

(DENY tartalom .....jelentése, hogy a tartalom a hallgatóra nézve nem igaz.

de

(DENY (TELL tartalom ..... jelentése nem világos. Korábban nem mondta (letagadja, hogy mondta, vagy nem hiszi, amit most mond?

nem (TELL A), vagy (TELL (nem A)) ?

Félreértelmezett performatívumok.

Néhány performatívum kulcsszó valójában nem performatívum, mivel **nem eredményez közvetlen akciót**, csak felkérést jelent, amit azonban a **fogadó figyelmen kívül hagyhat.**

(ACHIEVE felkérés hallgató felé, hogy valamije igaz legyen, de a formalizmus mellőzi a felkérés mechanizmusát. Nincs elkötelezettség a cselekvésre. Hogyan lehet a hallgatót rávenni a cselekvésre?

KQML üzenetei valójában csupán a direktívumok, verdikátívumok és asszertívumok.

Hiányzó performatívumok.

Az alap KQML nyelvből teljesen hiányoznak a **megbízás típusú** performatívumok, amelyekre a fogadónak egy rövid válasszal mindenképpen reagálnia kell (elfogadom, nem fogadom el a megbízást).

Az ilyen jellegű azonnali visszajelzések hiánya nagyban ronthatja egy kooperáló rendszer hatékonyságát.

Mi hiányzik ?

a **komisszívumok!** az **elkötelezettség kifejezése** (ez a legfontosabb).

IGÉR

JAVASLATOT ELFOGAD

BELEEGYEZIK

....

stb.

Szemantikailag specifikált KQML (1997)

performatívum: **min. előfeltételhalmaz + min. utófeltételhalmaz +**
sikeresen elvégzett performatívum által előidézett **végállapot**

Dolgozzunk az alábbi modális operátorokkal:

- Bel** (A, P) P igaz (vagy bizonyítható) az A részére (a képességei szerint).
- Know** (A, S) S mentális állapot ismert az A által.
- Want** (A, S) A kívánja az S mentális állapot bekövetkezését.
- Int** (A, S) A szeretné az S-t, el van kötelezve a hozzá vezető cselekvésre.
- Proc** (A, M) A cselekvésében az M üzenetet dolgozza fel.
- Sendmsg** (A, B, M) A cselekvésében B-nek M üzenetet küld.

pl.

Know (A, **Bel** (B, „.....”)), feltéve, hogy **Bel** (B, „.....”) el lett küldve

Szemantikus leírás komponensei:

- **természetes nyelvű leírás:** performatívum intuitív jelentése
- az illokúciós aktus/erő **formális kifejezés**
- **előfeltételek:** Pre(A) hogy elküldhesse
Pre(B) hogy (sikeresen) feldolgozhassa
- **utófeltételek:** Post(A) állapota sikeres feldolgozás után
Post(B) - // -
- **teljesítési feltétel:** Completion (javasolt végállapot,
-ha a szándékok érvényesülnek)

Példa üzenet szemantikus leírására:

Advertise (A, B, M)

1. A állítja B-nek, hogy az M üzenetét elfogadja (ha megkapja) és processzálja (elkötelezettség)
2. **Int** (A, **Proc** (A, M))   M = performatívum-név (B, A, X)
3. Pre(A): **Int** (A, **Proc** (A, M))
Pre(B): -
4. Post(A): **Know** (A, **Know** (B, **Int** (A, **Proc** (A, M))))
Post(B): **Know** (B, **Int** (A, **Proc** (A, M)))
5. Compl: **Know** (B, **Int** (A, **Proc** (A, M)))

Komisszívum, ha B = Facilitator,

akkor B azonos minden olyan ágenssel, amit a B tud.

Indulás – 1995/6

www.fipa.org

több tíz telecom cég, egyetem, ...

2005-től része IEEE Computer Society, IEEE CS Standard Group on ...
IEEE FIPA Standard Committee

Szabvány kérdése - “gyors szabvány”
- semmi megkötés ágensek belsejére

- **megkötés közösség építésére**

alapvető közösségi struktúra   szervezet = közösség
(belépés, kilépés, normatívák, specifikált viselkedések, ...)

alapvető kommunikáció

FIPA konzisztencia – HA alkalmaznánk, akkor előírás szerint viselkedjen.

FIPA szabvány - **normatív** (formális, formálisan verifikálható modellek)
- **illusztratív** (leíró informális modellek, alkalmazások)

FIPA dokumentáció - összefoglaló, formális leírás, alkalmazási példák

Mi nem kerül be a szabványba (magas absztrakció szinten, legfeljebb javaslat)

Ami **nehezen formalizálható** (pl. security, mobility)

Ami még **nincs készen szabványosításra**

Ami **már megfelelően szabványosított**

Szabvány által lefedett témák (múlt és jelen):

Abstract Architecture

Agent/ Software Integration (örökölt rendszerek)

Agent Message Transport

Transport Protocols, Envelope Representations .... String, XML, Efficient Binary, ...

ACL Representations

ACL Message Structure

Agent Management (platform, kötelező ágensek)

Agent Management Support For Mobility

Agent Communication Languages

Interaction Protocols ...

Interaction Protocol Library Specification (AUML)

Communicative Acts Library (beszéd aktusok)

Content Languages - KIF (Knowledge Interchange Format)

- CCL (Constraint Choice Language)

- SL (Semantic Language)

- RDF (Resource Description Framework)

- Content Language Library Specification

Device Ontology Specification

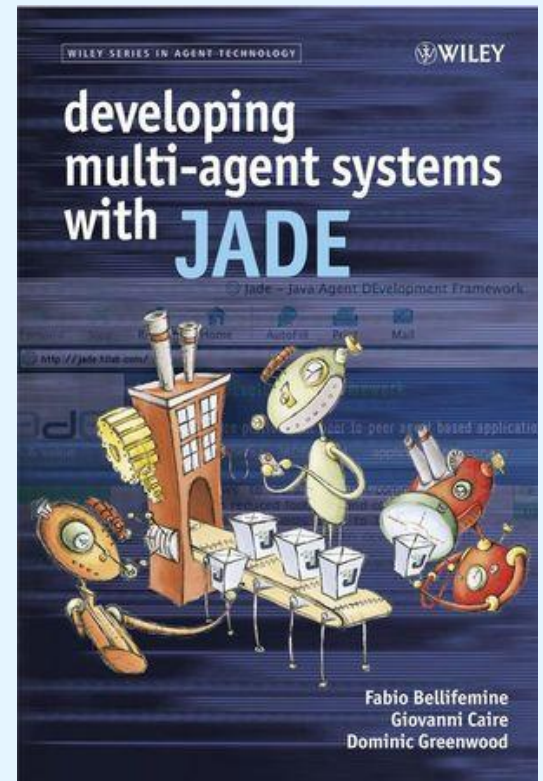
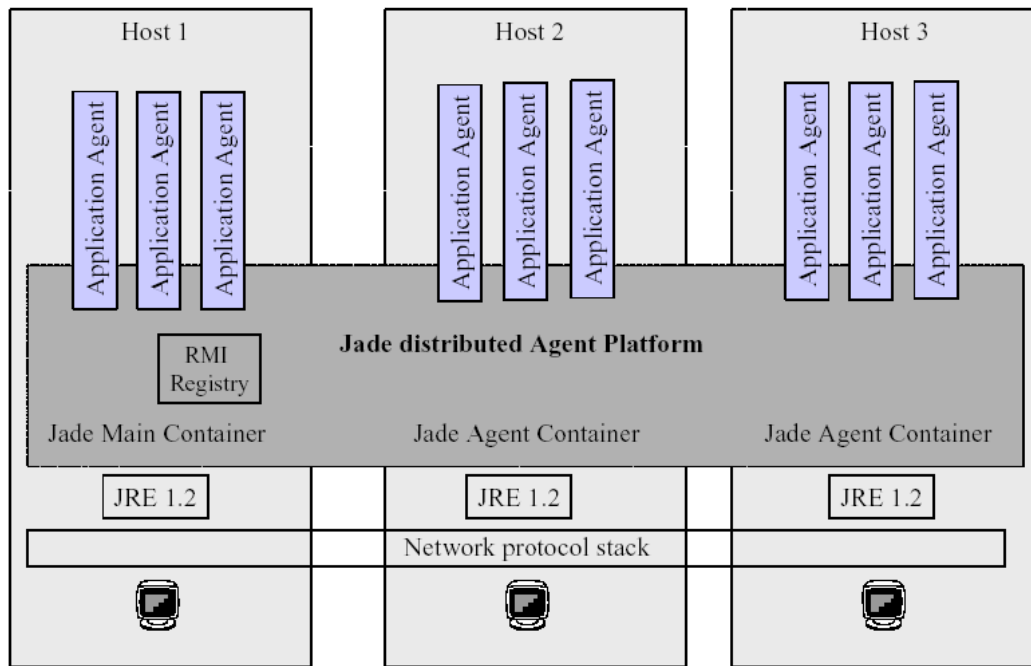
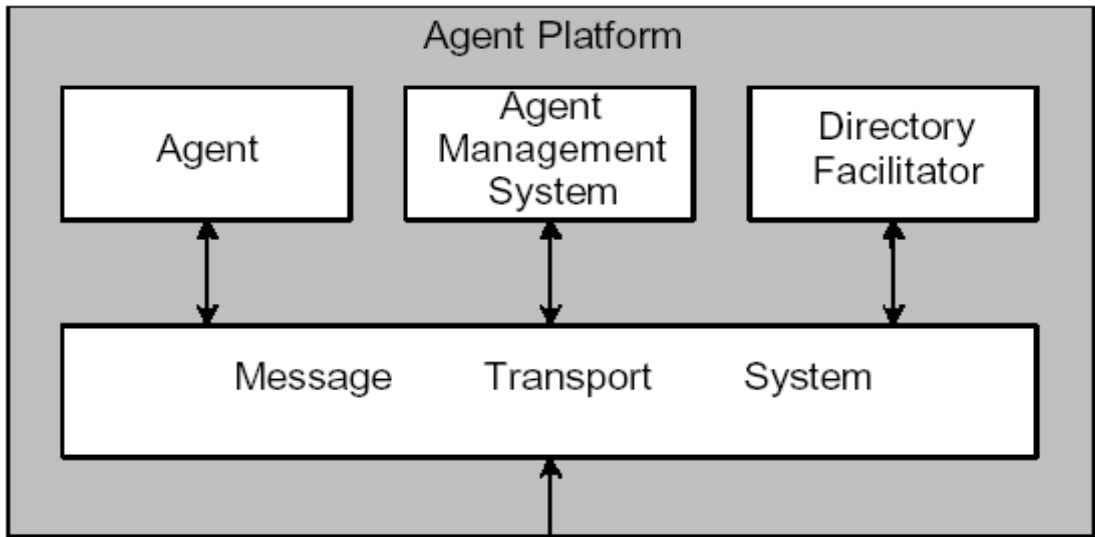
Message Buffering Service Specification

Messaging Interoperability Service Specification

Ontology Service Specification

Reference Applications

Personel Travel Assistance, Personal Assistance, Nomadic Application Support, ...

Abstract Architecture

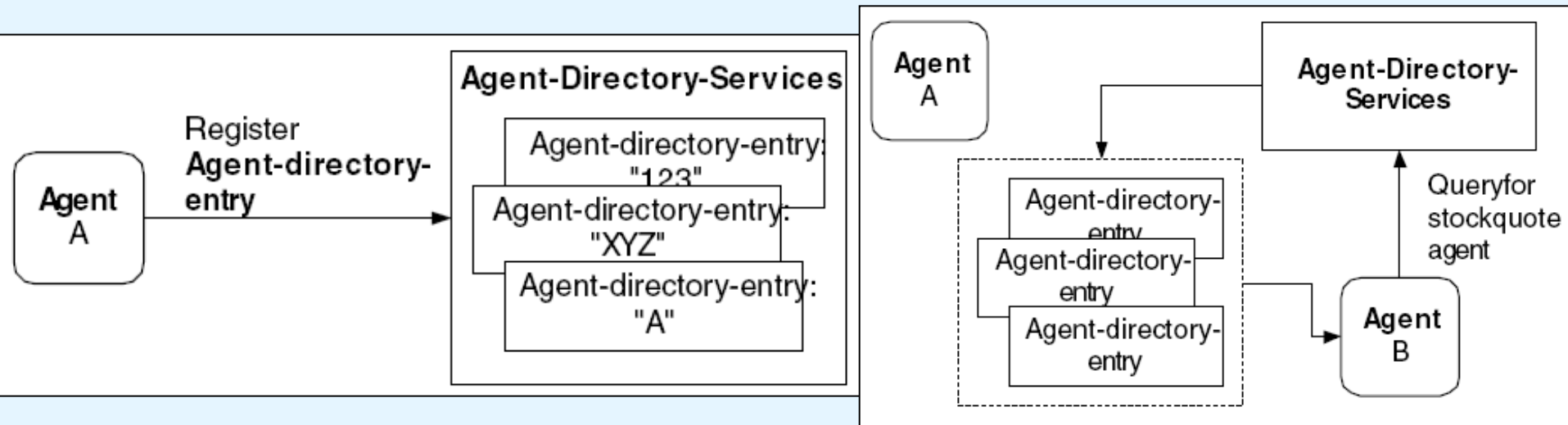
- Message Transport Interoperability
- Managing Multiple Message Transport Schemes
- Managing Message Encoding Schemes
- Locating Agents and Services via Directory Services

- Agent
  - ACL
  - Services

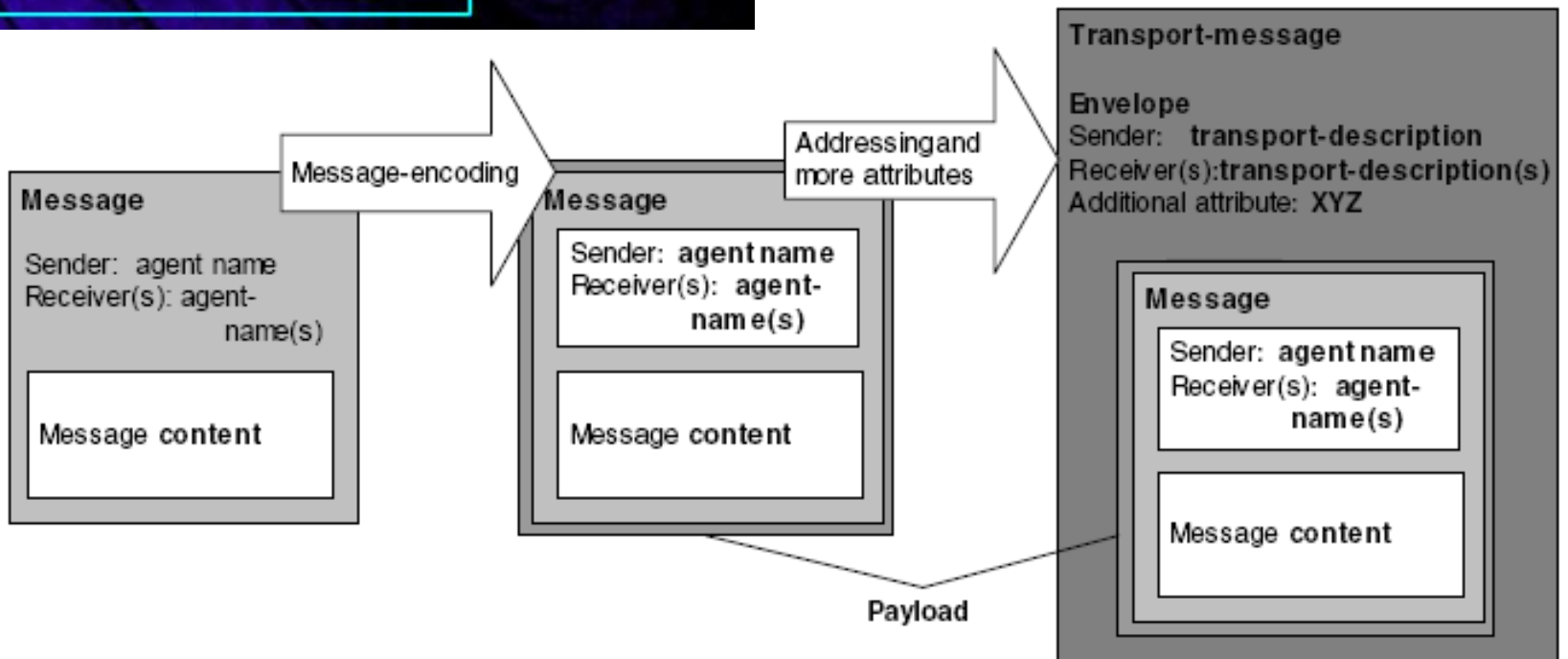
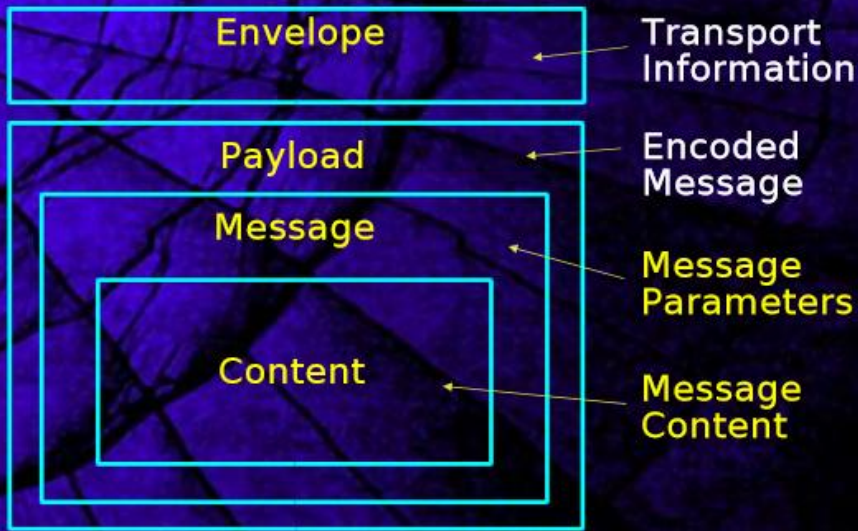
- Directory Services
  - Register, Modify, Delete, Query

- Encoding – Transport Services
  - Transform Encoding, Query Encoding, ...

- Message Transport Services
  - Bind Transport, Send/ Deliver Message

- FIPA Message Structure -

Agent Management

Közösségdefiníció = **Agent Platform** – fizikai infrastruktúra (1 v. több hoszt)

- belépés/ kilépés
- találkozás (hirdetés, erőforrás lokálizálás)
- közösség belüli kommunikáció

White Pages (ágens név – cím)

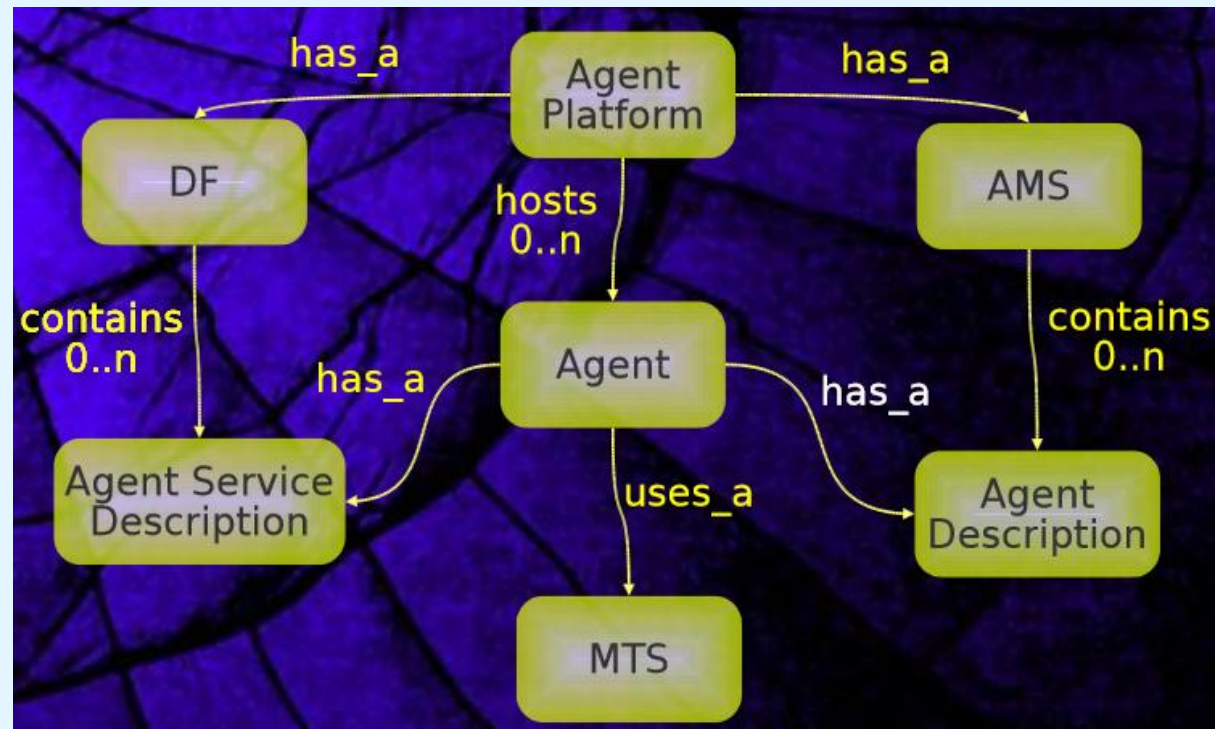
AMS – **Agent Management System** (agent name server), csak 1/ platform

(ágens köteles bejelentkezni)

Yellow Pages (ágens név – service server)

DF – **Directory Facilitator**, 1 vagy több (DF Federation)

(ágens nem köteles bejelentkezni)

Agent Life Cycle

agent platform bounded
application independent
instance oriented
unique

(pillanatnyilag abbamaradt)

Active Agent

= MTS szállít feléje üzeneteket

Initiated/Waiting/Suspended

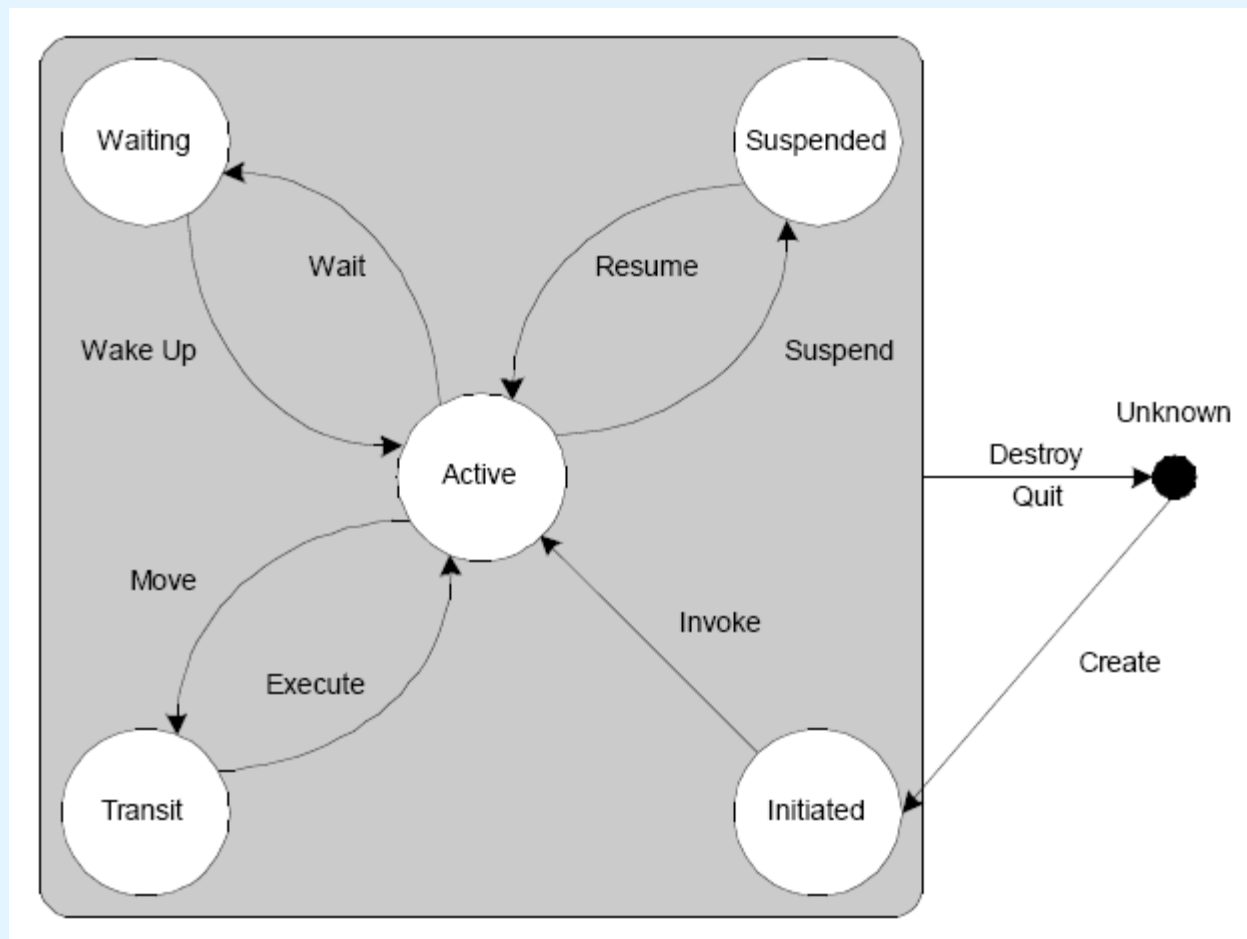
= üzenet puffereelés

Transit

= üzenet puffereelés,
v. forward

AMS feladatai:

Suspend, Terminate,
Create, Resume,
Invoke, Execute
resource management

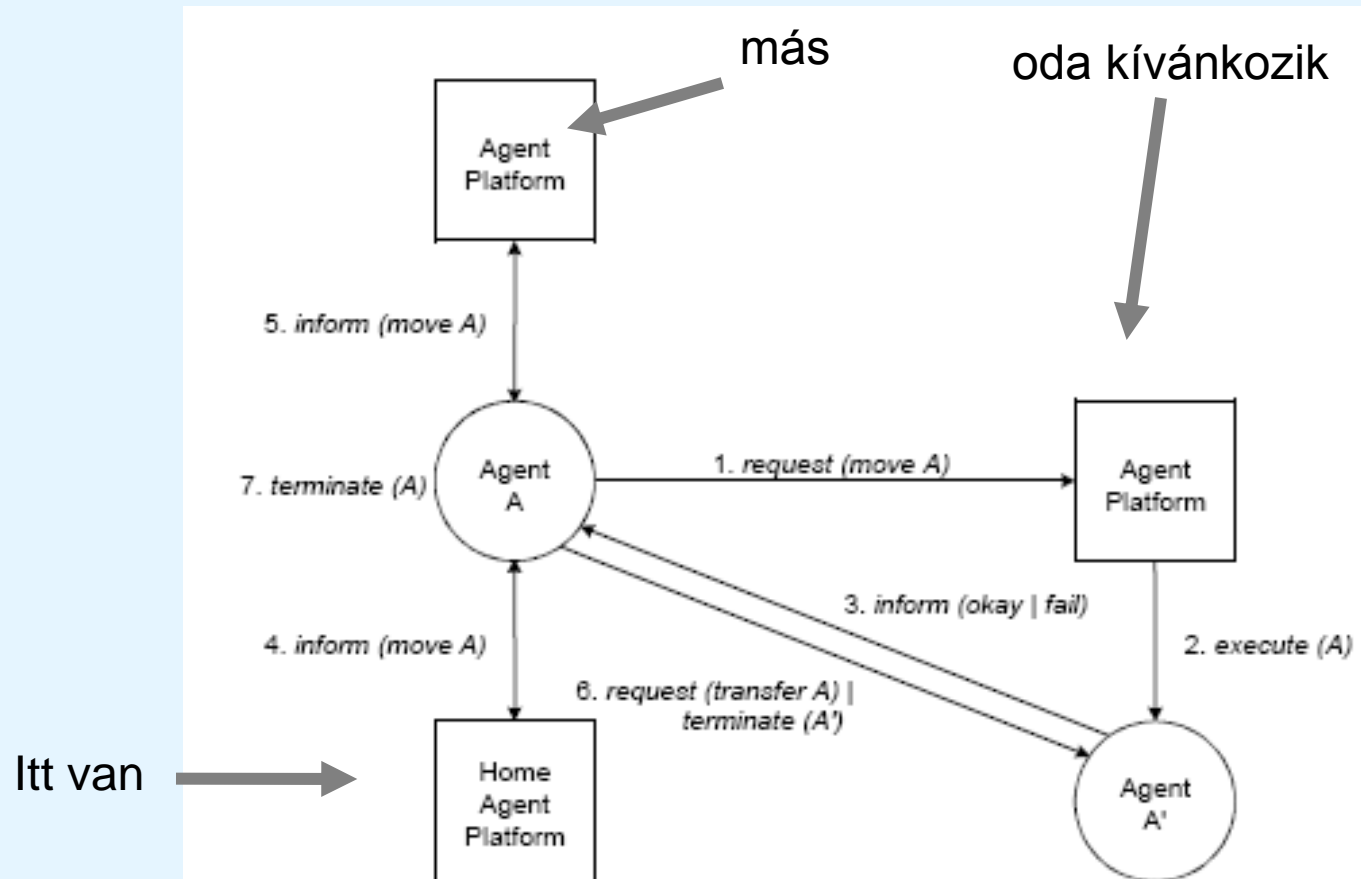
Agent Management Support for Mobility Specification

Agent - moves code - new AP
- transfers identity and authority

(pillanatnyilag abbamaradt)

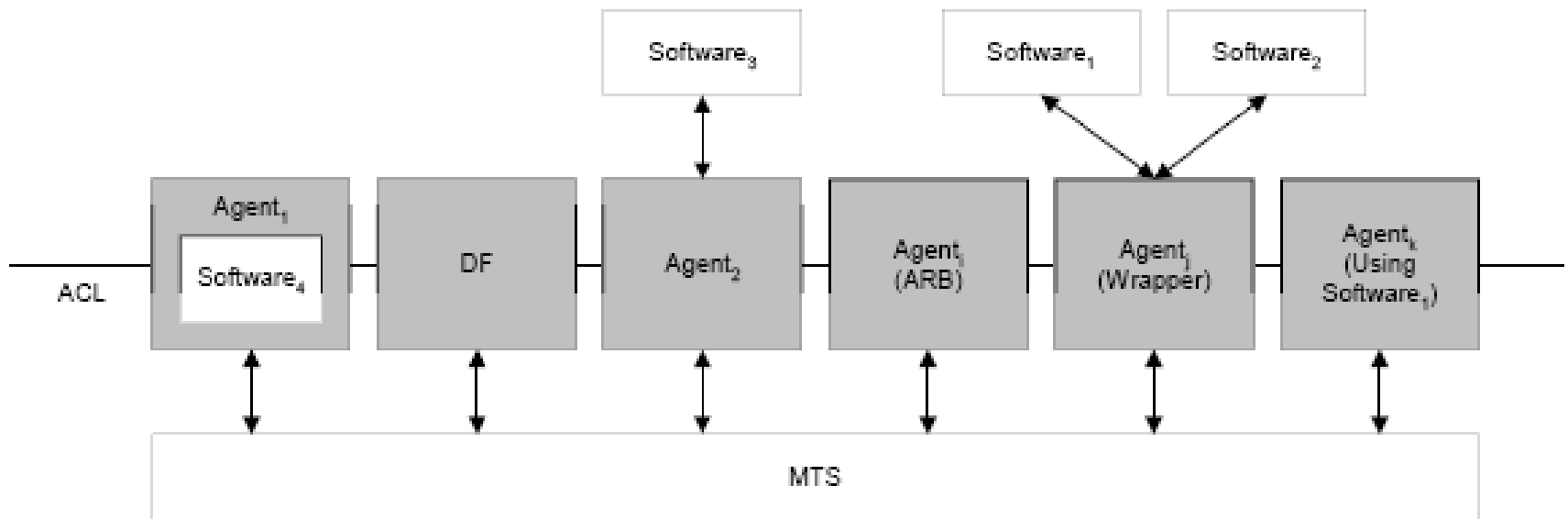
Mobility - Migration $A \rightarrow A'$
- Cloning $A \rightarrow A'$
- Invoking $A \rightarrow B$

Full migration

ARB regisztrálja magát DF-nél

WA regisztrálja magát DF-nél

Alkalmazói ágens DF-nél keresi az ARB-t

Alkalmazói ágens ARB-nél érdeklődik a keresett szoftverről

ARB megadja a szoftver paramétereit

Alkalmazói ágens DF-nél keresi a szoftverhez tartozó WA-ról

Alkalmazói ágens WA-nál szolgáltatást kér

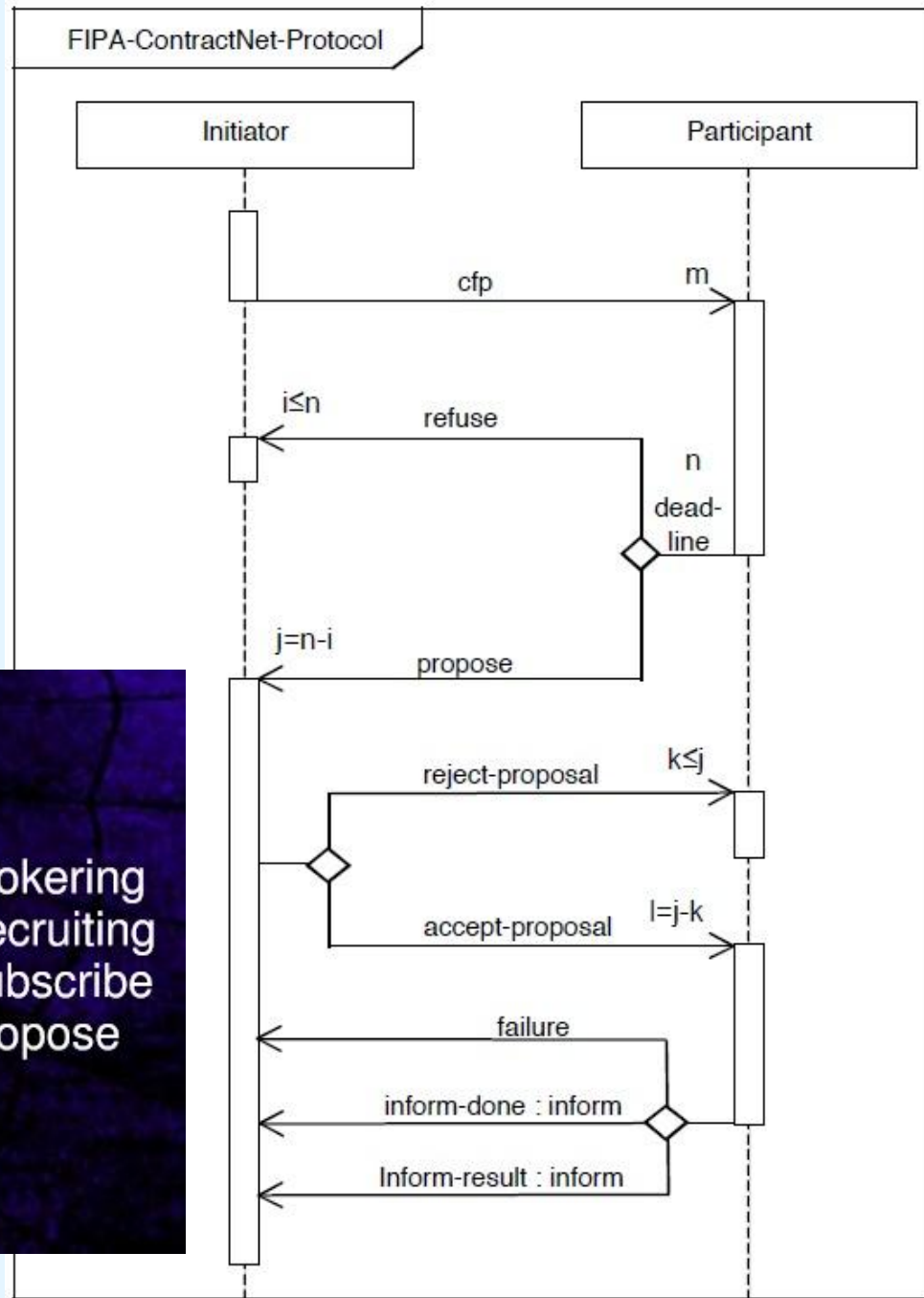
WA szoftver felé továbbítja a kérést és a paramétereiket

.....

Agent Communication
ACL Message Structure
Message Transport

Interaction Protocol Library
Specification

AUML – Agent-Based Extension
to UML

- Interaction Protocols -

FIPA defined IPs are:

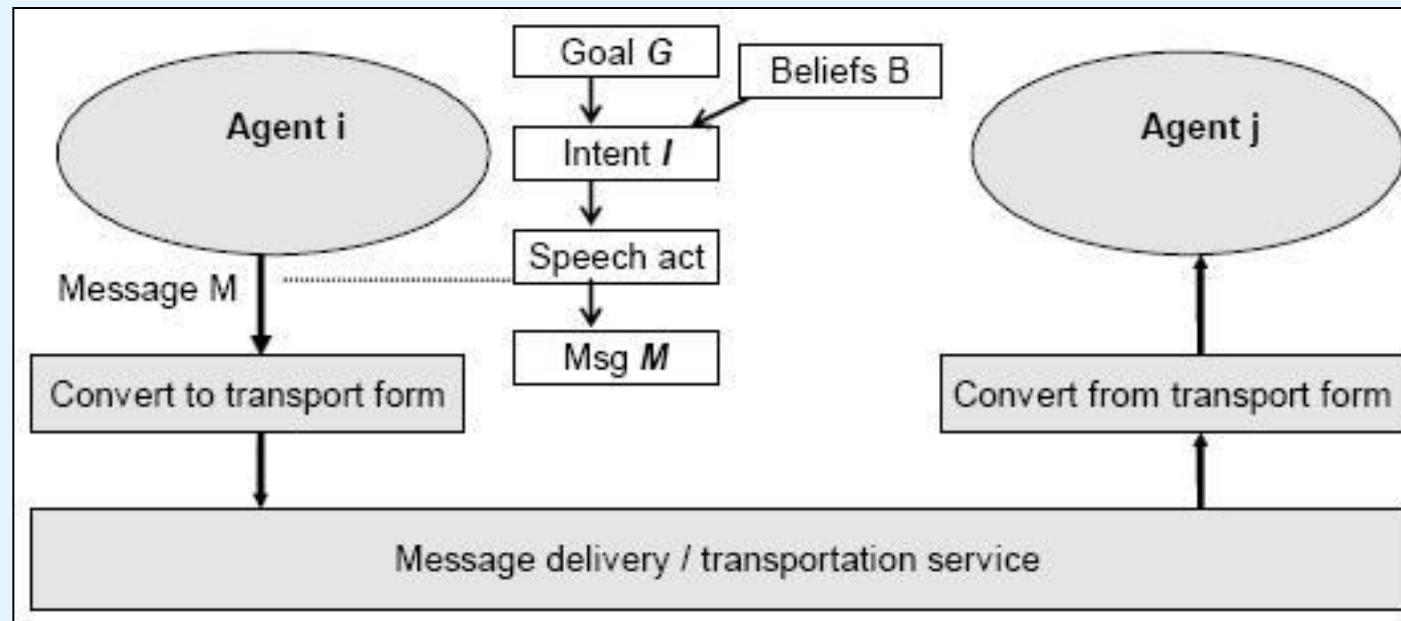
- FIPA-Request
- FIPA-Query
- FIPA-Request-When
- FIPA-Contract-Net
- FIPA-Iterated-Contract-Net
- FIPA-Auction-English
- FIPA-Auction-Dutch
- FIPA-Brokering
- FIPA-Recruiting
- FIPA-Subscribe
- FIPA-Propose

Communicative Act Library Specification

Accept Proposal, Agree, Cancel, Call for Proposals, Confirm, Disconfirm, Failure, Inform, Inform_if, Inform_Ref, Not Understood, Propagate, Propose, Proxy, Query If, Query Ref, Refuse, Reject Proposal, Request, Request When, Request Whenever, Subscribe

Inclusion Criteria

- Summary of Semantic Force and Content Type
- Detailed Natural Language Description
- **Formal Model in SL (Acts's Semantics, FP, RE)**
- Examples of Usage
- Substantial and Clear Documentation
- Utility Made Clear

Semantic Language SL

(**not** <Wff>)

(**and** <Wff0> <Wff1>) (**or** <Wff0> <Wff1>)

(**implies** <Wff0> <Wff1>) (**equiv** <Wff0> <Wff1>)

(**forall** <var> <Wff>) (**exists** <var> <Wff>)

B <agent> <expr>

U <agent> <expr>

I <agent> <expr>

szándéka van és tervezt

PG <agent> <expr>

tartós célja van, de nem szükségk. tervezt

(**feasible** <actexpr> <Wff>) igaz, hogy cselekvés megtörténthet
közvetlenül utána Wff igaz lesz

(feasible <actexpr>) = (feasible <actexpr> true)

(**done** <actexpr> <Wff>) igaz, hogy cselekvés épp megtörtént
és előtte Wff igaz volt

(done <actexpr>) = (done <actexpr> true)

(**iota** x (P x)) pont olyan x, amire igaz P(x)

(**any** <term> <formula>) akármilyen objektum, ami a formulát teljesíti

(**all** <term> <formula>) minden objektum, ami ...

$$\mathbf{B}_i \phi = \mathbf{B}_i \phi \vee \mathbf{B}_i \neg \phi, \quad \mathbf{A}_{b_1 \dots b_n} \phi = \mathbf{B}_i \mathbf{B}_j \mathbf{B}_i \dots \phi$$

**Alap: Confirm
Disconfirm
Inform
Request**

Accept-Proposal

$\langle i, \text{accept-proposal } (j, \langle j, \text{act} \rangle, \phi) \rangle = \langle i, \text{inform } (j, \text{li Done } (\langle j, \text{act} \rangle, \phi)) \rangle$

FP: $B_i \alpha \wedge \neg B_i (B_{ifj} \alpha \vee U_{ifj} \alpha)$

RE: $B_j \alpha$

$\alpha = \text{li Done } (\langle j, \text{act} \rangle, \phi)$

Confirm

$\langle i, \text{confirm } (j, \phi) \rangle$

FP: $B_i \phi \wedge B_i U_j \phi$

RE: $B_j \phi$

Disconfirm

$\langle i, \text{disconfirm } (j, \phi) \rangle$

FP: $\neg B_i \phi \wedge B_i (U_j \phi \vee B_j \phi)$

RE: $\neg B_j \phi$

Cancel

$\langle i, \text{cancel } (j, a) \rangle = \langle i, \text{disconfirm } (j, \text{li Done } (a)) \rangle$

FP: $\neg \text{li Done } (a) \wedge B_i (B_j \text{li Done } (a) \vee U_j \text{li Done } (a))$

RE: $B_j \neg \text{li Done } (a)$

.....